

SZERKESZTIK:
KESZLER JÓZSEF, REINER FERENCZ és SCHÜTZ MIKSA.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP

Évenként 20 iv zenemelléklettel; több arckép és képzőművészeti melléklettel.
Egyes szám ára 20 krajczár.

Szerkesztőség: Váci-utca 3. sz.
Kiadóhivatal: Gránátos-utca 6. sz.

Előfizetési ára:
Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt.

TARTALOM.

IRODALOM: L. F.: *Laube Grillparzerről.*
ZENE: Dr. SCHÜTZ MIKSA: *Az opera állása napjainkban.* — Zenészet hírek.
SZINHÁZ: Színházi hírek.
KÉPZŐMŰVÉSZET: SCHÁRT KORNÉL: *A londoni Royal Academy nyári kiállítása.* — Képzőművészeti hírek.
ZENEMELLÉKLET: SERLY LAJOS: *Tyárda a „Csigány Panná”-ból.*
SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS.

A „*Harmonia*” kritikai hetiszemlére július 1-én új előfizetést nyitunk.

Több évi kísérletezés után, melynek folyamán szakértők és lelkes műbarátok egész igyekezetükkel egy európai szinten álló, modern követelményeknek megfelelő **szaklap** megindításán fáradoztak, született meg a „*Harmonia*” e mostani alakjában azzal az egyetlen program-ponttal, hogy a magyar hírlap-irodalomban egy nagyon érezhető hiányt fog szerény erejétől telhetőleg pótolni.

Lapunk történetének ezen első feltéve a megpróbáltatás ideje volt. Kísérlet volt, vajjon Magyarország közönsége bír-e az irodalom és művészetek iránt annyi érdeklődéssel, hogy érdemesít pártolására oly lapot, mely eltérve a kérdések felületés és tárczaszerűen mulattató modorral való dissztalásától, komoly, szakszerű, kritikailag didaktikus irányban működik.

Most, midőn egyesek áldozatkészsége és ügybuzgalma lapunk fennállását biztosította, most, midőn a kezdet majdnem legyőzhetetlen nehézségein áttestünk, most appellálhatunk csak Magyarország művelt közönségére, hogy segítse elő pártolásával a magyar hírlap-irodalom e kiegészítését.

Hogy mennyire szükséges egy szaklap fennállása napjainkban, az az ország és különösen a főváros rohamos fejlő-

déséből következik önként. Ezen fejlődés a művészetek terén észlelhető legjobban. Fővárosunkban a jövő ében a színházak száma kettővel szaporodik. A vidéken a zene ápolása a dalárdák, zeneegyletek és az állandó színházak által tetemes mérvet öltött, melyek működése önként a főváros — mint központ — felé gravitál.

A „*Harmonia*” főcélja pedig az, hogy a főváros és a vidék összes műintézeteinek, hivatalos közlönyévé váljék. Ebben a törekvésben annyiban koszorúzza fáradságainkat siker, hogy most, félévi fennállás után a **Nemzeti Zenede**, az **Országos Dalárszövetség** és a **Harmonia** részvétel-társulat hivatalos szakközlönyeként szerepelünk. Örömmel konstatáljuk a vidéki dalárdák és zeneegyletek közeledését, a melyek érdekeit tárgyaló kérdések megbeszélését, működésük mérvét, sikerét, eredményét lapunk útján közölték Magyarországon azon közönségével, mely a magyar dalnak azt az összeforrasztó, egyesítő és lelkesítő hatást tulajdonítja, mely a haza minden népének dalnokait a Kárpátoktól az Adriáig időnként egybegyűjti, hogy együtt zengjék el a dalt a régi dicsőségről és a jövő reményéről.

Lapunk hasábjai nyitva állanak az irodalom és művészetek minden iránykérdéseinek megvitatására, új eszmék és reform-törekvések megpendítésére.

Felöleli az irodalmat, zenét, színeszetet és a képzőművészetet, azoknak jelenségeit kritikailag alapon tanítva és fejtegetve tárgyalja. A napi lapok, ha még oly egyszerűen karolják is fel — amint azt a budapesti napi lapok teszik is — a művészetet, mindig csak rövid közleményekben és elszórtan felelhetnek meg ebbeli szép kötelességeiknek; Magyarországnak metropolisza pedig, mely világvárossá kezd nőni, ezzel nem elégedhetik

meg. Szükséges egy összefoglaló organum, mely a magyar művészetet hű tükörként visszaadja, amellet a külföld művészetével is számolva.

Ezt a feladatot pedig csak önálló lap oldhatja meg, mely kizárva a politika és a nap eseményeit, csupán az irodalom és művészetnek szentelt lételet.

Ez a hitünk, hogy közönségünk fel tudja fogni szándékunkat és pártolja lapunkat. Ugyanazzal a bizalommal fordulunk a hazai dal- és zeneegyletekhez, a színházak és a vidéki színtársulatok igazgatóihoz, valamint zenészeink, színészeink és egyéb művészeinkhez.

Ami lapunk tartalmát illeti, azt ugyanazok a jelesek fogják ezután is szolgáltatni, a kik a „*Harmoniát*” életbe léptették és munkáikkal támogatták. Eddig dolgoztak lapunkba Pulszky Ferencz, dr. Hampl József, Szilágyi Sándor, Rákosi Jenő, dr. Schütz Miksa, Ambrus Zoltán, dr. Steiger Lajos, dr. Hubay Károly, Benedek Elek, Rakoczay Pál, Keszler József, Imei Ferencz, Bazaroff, Heksch Sándor (Bécs), Deréki Antal, dr. Érdy Lajos, Rákosi Viktor, Nyári Sándor (Bécs). Irodalmunk többi tekintélyei pedig különösen a téli sasonban sorakozandnak lapunk köré értékes munkáikkal.

A külföldet szintén a legjobb nevek fogják lapunkban képviselni.

Mint eddig, úgy ezután is kapják előfizetőink a zenemelléleteket, szemelvényként a legújabb zenei termékekből.

Kérjük azon tisztelt régi előfizetőinket, a kiknek előfizetése lejárt, szíveskedjenek előfizetésüket megújítani, nehogy a lap szétküldésében rendellenység álljon be.

Előfizetések legzélszerűbben postautalvánnyal történnek s kérjük régi előfizetőinket, hogy a postautalvány hátlapjára egy címszalagot ragasztani szíveskedjenek.

Mutatványszámokat ingyen és bér-

mentesen küldünk mindazoknak, a kik eziránt a kiadóhivatalhoz — legcélszerűbben levelező lappal — fordulnak.

Felkérjük mindazon t. előfizetőnket, kik a nyári évadra a zöldbe vagy fűrdőbe mennek lakni, hogy új czímüket velünk tudatni sziveskedjenek, hogy a lapot oda is pontosan küldhessük. Minden lakhelyváltásnál elég erről kiadóhivatalunkat egy levelezőlapon értesíteni.

Végül még t. olvasóinknak tudomására hozzuk, hogy dr. Hubay Károly úr helyébe, ki mint a Harmonia-társulat vezérigazgatója nagy elfoglaltsága miatt a szerkesztéstől visszalépett, Reiner Ferencz lapunk eddigi főmunkatársa lépett, mint a Harmonia társ-szerkesztője.

A HARMONIA előfizetési ára:

Egész évre 6 ft.
Félévre 3 "

Egyes számok ára zenemelléklettel 20 kr.

LAUBE GRILLPARZERRŐL.

Hónapok előtt tudták már, hogy Laube Grillparzer életrajzán dolgozik. A nagy és feszült várakozás után végre megjelent a felette érdekes mű: „Grillparzer's Lebensgeschichte von Heinrich Laube (Stuttgart 7. G. Cotta, 1884).” Sok író közül éppen Laube látszott egy ily mű megírására hivatottnak. Laube és Grillparzer között sok és különféle egyező és ellenkező pontok léteznek. Laube a színház kiváló embere, Grillparzer igen jelentékeny drámaíró. Midőn Laube 1848 után a reakció idejében a bécsi burgszínház igazgatását átvette, eszébe jutott, hogy az évtizedeken át mellőzött Grillparzer, ki azután kormány körökben kedvelt személy lett, drámákat is írt, melyeket azután Laube egymásután színre hozott. A bécsiek nagyon megörültek a kincs kiadásának és zajosan tapsoltak a két férfi együttes működésének. Grillparzer meg volt elégedve és hálálkodott a serény igazgatónak. Ezek az egyező és találkozó pontok a két író életében és jellemében. Az ellentétek: Laube határozott és merész a dolog megragadásában, Grillparzer habozó és szégyenlős, Laube praktikus, Grillparzer álmodozó, Laube akaratszilárd és kemény mint az aczél, Grillparzer határozatlan és ideges, Laube egészséges észak-német természet, Grillparzer lágyszívú, melancholikus osztrák.

Megállhat két ily különböző jellem egymás mellett? Megértheti egyik a másikat? Meglehet, de Laube az ő könyvében sem az embernek, sem a költőnek nem szolgáltattott igazságot; sem az egyiket, sem a másikat nem hozza közelebb hozzánk. Szemben a Grillparzer iránt tartózkodó nagy német közönséggel pedig ez lett volna Laube főfeladata a sajátos költő életrajzának megírásánál. Talán abban rej-

lik a hiba, hogy Laube feladatát igen könnyen vette. A vékonyka kötet legnagyobb részét a Grillparzer naplóból vett töredékek töltik ki. Laube csak az összekapcsoló textust szolgáltatja. De ez persze Laube rövid és velős modorában tartva kitünő, de nem elégséges. Hónapok előtt egy másik Grillparzer-biográfia jelent meg Fäulhammer gráci tanár tollából. Fäulhammer művében az a gáncsolandó, hogy a költő jellemét elmosódott vázlatokban rajzolta és alkotásai mélységébe nem hatolt be egészen. Laube könyvéről ugyanazt mondhatjuk.

Grillparzernek nem olyan üvegszerűen átlátszó, hanem nehezen kifürkészhető, átlátszatlan természeté volt. Ez a körül mény nagyon megnehezíti az életrajzíró munkáját, de mégis létre kellett azt hozni. Laubenak sehogy sem volt szüksége arra, hogy a lélektani spekulációk feneketlen mélységeibe merüljön, hogy Grillparzer megfoghatatlan ellentétes természetét kimagyarazza, de mindenki meg kívánhatta, hogy az ismeretes vonásokat egységes egészzé foglalja össze. Mint az embert, úgy a költőt is nagyon könnyen veszi Laube. Ő nem bocsátkozik a költő műveinek kitünő tartalmának, és a gondolatok gazdagságának elemzésébe; Laube könyvéből alig tudjuk meg azt, hogy mit és mennyit írt Grillparzer. Alkotásainak legsajátosságobbika, a fantasztikus meszerű dráma «Az álom élet» egyetlen egy sorban van tárgyalva. Laube, az életrajzíró, nem elégitette ki követelményeinket a költőt illetőleg; Laube, a színházi igazgató, igen. De csak később.

Azonban a napló kivonatai rendkívül vonzó és érdekesek és ezek teszik Laube könyvét kiváló irodalmi jelenséggé. Az is igaz, hogy Laube sok szükségtelet nyomtatott le, míg sok fontos részletet egészen mellőzött. Így Grillparzernek Pozsony város leírása nem oly lényeges, hogy annak ilyen szűk biográfiában helyet lehetne keríteni. De az 1848-ki torradalomról írt dolgozat felette fontos, mert nagyon világosan jellemzi Grillparzer félénk, erősen konzervatív modorát és bizonyítja, hogy mennyire igazza volt Scherer Vilmosnak, midőn Grillparzert «Raunzer»-nek nevezte el. «Raunzer» pedig egy pompás osztrák provinciálist és magyarul oly embert jelent, a ki mindenért morog. Ilyen volt Grillparzer, nemcsak minden kőre haragudott, mely útjában volt, hanem minden virágra is.

A Laube könyvéből levont eredmény azt mutatja, hogy még mindig nem bír a világirodalom oly kimerítő életrajzzal, mely a legnagyobb osztrák drámaírót kellően méltatná. Eddig még legáltalóbb Kuh Emil szűk karakterisztikája, mely úgy ahogyan, mégis az egyetlen egész, amit Grillparzerről írtak. Kuh Emil Hebbel nagyszerű — habár nem mindig mértékletes és tapintatos — de lelkesült és igaz életrajzában megmutatta, hogy a biografus mire képes, és hogy ő lett volna az egyetlen hivatott erő, ki Grillparzer életét és működését kifogástalanul írhatta volna meg. Ha az ő kezében lett volna annyi anyag, mint amennyi fölött Laube rendelkezett, milyen művel ajándékozhatta volna meg a könyvpiacot! De a halál másképen akarta. Grillparzer életrajza, melyet

Laube írt, bizonyosan elismerésre méltó munka, de ha a költő lelki physiognomiáját akarjuk megismerni, akkor jobban tesszük, ha Kuh karakterisztikáját vesszük kézbe. L. F.

AZ OPERA ÁLLÁSA NAPJAINKBAN.

(Folytatás.)

V.

Nem sok örömdetést mondhatunk olasz operaügy mai állapotáról. Olaszország, az ének hazája és az opera bölcsője messze maradt mögötte mind francia — mint Németországnak; csak az évenkénti termelés mennyiségében haladja meg amazokat. A «Gazetta musicale» az olasz zene Moniteur-je nem kevesebb mint 60 újdonságot sorol fel 1881-ből, melyek közül legalább is 40 «sikerrel» adatott elő. Ez a túltermelés mutatja a zeneművészet egész nyomorát Olaszországban. Az a nemzet mely, önmagát csalhatja meg évenkénti 40 sikerrel, el van veszve a művészet számára. Midőn az olasz operazene virágzott, Bellini, Rossini, Donizetti idejében megelégedtek évenkénti két-három sikerrel, de azok még most is eltartanak ám!

A fiatal nemzedékből két zeneszerző válik ki, kinek híre hozzánk is eljutott: Arrigo Boito, a «Mefistofele» szerzője és Amilcare Ponchielli, a «Gioconda»-é. Mind a kettő eléggé ismeretes, művei a nemzeti színházban is megfordultak, és így élő tanubizonyítást szolgáltattak arra, amit az imént Olaszország zenészeti viszonyairól állítottunk. Ugy látszik, hogy mind Boito, mind Ponchielli túl vannak már népszerűségök zenith-jén, mert az olasz napi sajtó, mely valóságos virtuozitással űzi a reklám mesterségét, kezdi őket elhanyagolni és bizonyos czéltudatossággal emlegeti Gobatti-nak és Marchetti-nek kétes értékű újdonságait, inint az olasz zene legújabb vívmányait. Hadd boldoguljanak vele!

Nem tehetjük, hogy e helyen egy német írón (Corad M. G. «Die Musik in Italien») nyomán ne vázoljunk egy pár vonásban a reklám-csinálás azon módját, mely Olaszországban új operák és operaszerezők hírnevének megalapítására szolgál.

Olaszokban tudvalóleg alig van egy néhány színház (a milánói Scala, a nápolyi San Carlo, a firenzei Pergola stb), melyben állandóan játszanak; legtöbb városnak van ugyan állandó színháza, de abban a vándorszínészek csapatjai, a stagione-k egymást kergetik. Képzeltető, hogy ily kevésbé stabilizált viszonyok közt a színházi vállalatok nem mindig a legtisztességesebb eszközökhöz nyulnak, hogy maguknak közönséget szerezzenek. Az opera-újdonságoknál meg épenséggel a legarczátlanabb dicsőítések vannak gyakorlatban. Az előjáték megindul a napi lapokban, szóval, az új operának előadási napja előtt egy pár héttel, körülbelül ebben a modorban:

(Személyi hir.) Néhány nap óta városunkban időzik Gianbattista Sivani, hir-

neves zeneszerző, hogy legujabb művének próbáit vezesse. Ez utóbbit volt alkalmunk zongora kivonatban hallani, és bár a zongora csak halvány képét adja vissza a pazar fényű hangszerelésnek, el voltunk ragadtatva a báj és fenség által, mely a műven végig vonul.

Pár nap múlva ugyanabban az érdekes újságban olvassuk.

«Gianbatt. Silvani, a nagyszerű operaszerzőnek újdonságából a próbák szorgalmasan folynak és szépen haladnak; az énekesek és zenészek lelkesedéssel teljesítik feladatukat.»

Ezt követi a következő «legujabb hír».

«Mennél tovább haladnak az ünnepelt Gianb. Silvani új operájában, annál több első rangú szépséget tárul fel előttünk...»

Két nappal később:

«Az új opera tele házat fog csinálni, jegyek alig kaphatók már; a premiére felette érdekesnek ígérkezik.»

A reclame-styl eredeti próbájául idézzük itt azt a táviratot, melyet egy milánói napilap kapott Udine-ből az «Afrikai nő» egyik előadásáról:

«Teatro Sociale affollatissimo, Africana furore, protagonista Viziak Moriami, ovazioni immense, Ronconi applauditissimo, fanatismo duetto Viziak egregiamente sorprendente Moisset, inappuntabile, perfetto Norvara, ottimi Bolognese, Boniventi, Colonna, divina direzione orchestrale, encomiatissima impresa»

Az olasz operaszerzők közt természetesen Verdi áll első sorban. Az «Aida» és a «Requiem» impozáns, világra szóló sikere után meghajoltak előtte még addigi ellenségei is Németországban, Franciaországban. Talán a Revue des deux Mondes hírneves zeneírója, Paul Scudo — is másképp írta róla ma mint a hogy irt 20 évvel ezelőtt, midőn Verdi-t akként jellemezte: «Mr. Verdi n'est point une école, mais un accident, qui passera vite et dont l'oeuvre tout entier est destinée à la mort, car en musique comme dans les autres arts, on ne vit que par le style.» (Verdi épenséggel nem képez iskolát, hanem egyszerűen jelenség, mely gyorsan el fog mulni, s kinek műve nem lesz hosszú életű, mert a művészetben csak a styl adhat életet.)

Verdinek bámulatos metamorphosisa, melyet ama két legutóbbi, egyszersmind legértékesebb műve jelez, ismét egy példa, mely óvatosságra inti a zenekritikusokat.

Ujabb nagy alkotás a 66 éves mestertől alig várható már, legalább az utolsó hat esztendőben két kisebb egyházi zeneműven s egy régi opera átdolgozásán kívül nem jelent meg tőle semmi. De hát ki tudja, nem lepi-e meg még egyszer a világot egy újabb Aidával vagy Manzoni-misével?

A braziliai születésű Gomez szintén az olasz zeneszerzők közé számítja magát. Első nagy operája «Il Guarany» szövegét hallomás szerint nem más, mint Dom Pedro, braziliai császár írta, hogy egy rég érzett szökségnek feleljen meg. De az állandó panasz az operaszövegek roszasága miatt azóta sem szűnt meg. Ma is áll az, amit Börne irt e tárgyrol:

«Möchte mir doch Einer erklären, warum die dramatischen Dichter den Verstand verlieren, sobald sie mit Tondichtern

zusammentreffen. Oder wählen sich die Letzteren, um gefährliche Nachbarschaft zu meiden, gefissentlich solche, die den Verstand schon verloren?»

VI.

A német operazene terén hangyaszerű szorgalmas törekvések, egyes többékevésbé sikerült, de elszigetelten álló kísérletek mellett csak Wagner nagy műve az, mely óriási mérvekkel kimagaslik az epigonok munkájából. Műveinek méltatásáról, reformtörekvéseinek céljától itt bizvást eltekinthetünk. Korunk legnagyobb operaszerzője ő nemcsak Németországban, de általában. Örömet ismerjük el nemcsak zeneszerzői nagyságát, de műveinek nagy jelentőségét, styl-jének jogosultságát — csak azon pretensiója ellen kell tiltakoznunk, hogy ezen stylfaj, az ő zenedrámája (Handlung!) az egyedüli üdvözítő, hogy kivüle nem létezik igaz művészet, valódi zene. Valamint nem hiszszük, hogy az ő Nibelungjai valaha a nemzet közkinésévé, az ő stylje a német nemzeti operáé lesznek. Amit azonban hangosan kell hibáztatnunk, s amiért Wagner határozottan felelőssé kell tennünk, ez az emberi hanggal való kiméletlen bánásmódja, mely részesévé teszi őt és nagy részben okozójává azon általános sülyedésnek, melyben az ének szép művészete jelenleg silylik.

A nagy opera terén Wagneren kívül csak Goldmark nyújtott nagybecsű művet, fájdalom, mindéddig csak egyet, «Sába királynőjét» (1875), azóta elhallgatott. Azok a bűvös hangok, melyeket e csodabájos művében megszólaltat, mélyen megrendítették keblünket. Elnémultak-e vagy újra meg fogja-e szólaltatni? Goldmark jelenleg egy új szövegen dolgozik, de az ő pathetikusa, komoly természetének megfelelő, hálás operakönyvnek ígérkezik.

Az a sok apró operaszerző Németország számos fő- és középvárosában, kik évenként összevéve husz-harmincz darabot producálnak, világosan demonstrálják a különbséget a francia és olasz, meg a német nemzeti opera közt. A francia és az olasz született operaszerző, a német nem az. Ezt mutatja nemcsak az a körülmény, hogy a német színpadon is a francia és olasz opera uralkodik, de még az is, hogy a francziánál, valamint az olasznál zeneszerzés = operaszerzés, componálni = operát írni, a francia meg az olasz zenész gyermek korától kezdve nem csinál egyebet, mint operát. Ellenben mit csinál a német? Leül és ír symphoniákat, hangversenyeket, négyeseket, szonotákat, azután — megházasodik azután negyven éves korában hozzá fog az operához és csináltat magának szöveget, mely rendszeren nem ér semmit és ahhoz ír symphonia- vagy vonósnégyes-zenét. Ezt azután nagy nehezen és kedv nélkül betanulják, előadják, a közönség hallgatja, hidegen, mereven, se nem fütyöl, se nem tapsol, aztán újra adják, egyszer, kétszer, végre eltemetik a lelvétárban. *Finit.* Ez a legtöbb német operai újdonság megérdemelt sorsa.

Az énekművészet hanyatlásáról beszélünk fentebb, mint az opera jelen szomorú állásának egyik velejáró körtünetéről. Erről a tárgyról azonban, mely nem-

csak a művészeknek, de sokkal nagyobb mérvben a nagy közönségnek, a dalegyletekben működő dilettánsoknak, s különösen a serdülő művész-nemzedéknek szól, valamivel bővebben kell szólnunk.

(Folytatjuk.)

DR. SCHÜTZ MIKSA.

Mai számunkhoz mellékelve veszik kézhez tisztelt olvasóink a «Harmonia» f. évi 9-ik zenemellékletét *Serly Lajos* kedvelt népdalköltőnek «*Czigány Panna*» című népszínműhöz irt zenéjének «*Tyúkdal*»-át. A «Harmonia» társulat szíveségből engedte át e dalokat. Az egész füzet valamennyi dalokkal kapható a «Harmonia» nemz. zeneműkereskedésben (váczi utca 3.).

ZENÉSZETI HIREK.

~ AZ ORSZÁGOS KIR. ZENEAKADÉMIA BEKÜLDTE ÉVKÖNYVÉT AZ 1883/4-IKI TANÉVRŐL. Az évkönyvből kiemeljük a következő érdekesebb adatokat: Az év elején fölvettett a zongora tanszakra 13, a zeneszerzési tanszakra 5, az orgona tanszakra 1, a magánének tanszakra 16, a karénekre 5, összesen 40 új növendék. A jelentkeztettek közül visszautasított 21. Volt tehát a régi növendékekkel együtt az első félévben beírva zongorára 12 fi, 42 nő, magánénekre 6 fi, 25 nő, zeneszerzésre 9 fi, 6 nő, orgonára 5 fi, összesen 32 fi, és 73 nő-növendék. Ehhez járult 14 karének hallgató (hospitans) és az orsz. színeszeti tanodának 10 növendéke. Az év második felében a növendékek száma, figyelembe véve Liszt Ferencnek 8 tanítványát is, kik az akadémia kötelékébe nem tartoznak, volt: zongorára 14 fi, 42 nő, Lisztnél 8 nő, magánénekre 7 fi, 29 nő, zeneszerzésre 13 fi-, 3 nő-, orgonára 5 fi-, karénekre 4 fi-, 21 nő-, összesen 43 fi-, 103 nő-növendék. A növendékek közül tandíjmentes volt az első félévben 34, a másodikban 45. A tandíjmentességnek ily mértékben való igénybevétele annak kimondására indította az igazgatóságot, hogy jövőben a beíratkozott összes rendes hallgatóknak csak 10%-a részülhet fél vagy egész tandíjmentességben és csakis azon föltétel alatt, ha a folyamodó kiváló tehetségű és szorgalmu, jó magaviseletű és valóban szegény. (Ez igen helyes intézkedés. A szerk.) Liszt hallgatói, kik a zeneakadémiának nem rendes növendékei, jövőre 30 frt tandíjat kell fizetni. Ez alól csak figyelmet érdemlő indokokból van fölmentésnek helye. A lefolyt tanévben Liszt Ferenc legfelsőbb osztályába jártak: a) az akadémia kötelékében állók közül *Gáll Anna*, *Groschmid Margit*, *Guttman Emma*, *Schuk Anna*, *Solomonson Ella*, *Szendy Árpád*, *Thomán István*, *Vaszilievics Olga* és *Willheim Etelka*; b) az intézetten kívül állók közül: *Bauholzer Julia*, *Jeruzsalem Julia*, *Kramer Ernesztin*, *Krausz Lujza*, *Krautwald Jozsefa*, *Krivácsy Ilona*, *Kupis Melánia* és *Neumann Gizella*. Az intézet tanári karának tagjai: a) rendes tanárok: *Erkel Ferenc*, *Kocsler János* és *Huber Károly*; b) rendkívüliek: id. *Ábrányi Kornél*, *Erkel Gyula*, *Gobbi Henrik*, *Nikolics Sándor*, *Palóczy Lipót*, *Passy-Cornet Adél*, *Pauli Rikhard* és dr. *Várady Antal*.

~ A KIR. ZENEAKADÉMIÁBAN két nyilvános zárvizsgálat tartott meg, az egyi-

ken a karének és zongora-osztály előadásai, a következőben pedig a zeneszerzési tanfolyam egynehány hallgatója szerepelt. Ez utóbbiakról nem mondhatunk sok dicsérni valót, egyedül *Szabados Béla* fiatal zeneszerzőnek zenekarra irt nyitánya mutat tehetségre és készütségre. Az ének-osztályban kitűnt egynehány csinos hangú növendék: *Kanitz Ilona*, *Maybaum Berta*, *Szilassy Irén* kisasszonyok. A zongora-osztályból: *Schuk Anna*, *Guttman Emma* kisasszonyok. A karének-osztály *Koessler* tanár vezetése alatt előadott egynehány részletet Wagner «Parsifal»-jából, zongora- és orgonakísérettel. Ily alakban ugyancsak halvány képét adja vissza a ragyogó színű eredetinek, azonban hálál fogadtuk ezt is, mint kísérletet, melytől a szép igyekezetet és a komoly törekvést nem lehet elvitatni. *Koessler* tanár úrnak működése úgy a karének, mint az orgonajáték terén, melyhez *Volkman* halála óta a zeneszerzésben való oktatás is csatlakozik, valóban elismerésre méltó már csak azon vasszorgalom és példás buzgóságnál fogva, melylyel a fiatal tanár e fontos szakmákat ellátja.

~ A ZENE-ÉVADNAK befejezéséről teszünk ma jelentést. Ugy az operánál, mint a zenéintézeteknél e héten bucsúünnepélyek és zárvizsgák voltak napirenden. A nemzeti színházban mult hó 30-án tartatott meg az utolsó operai előadás, a «Szevillai borbély» a lehető legjobb szereposztással, melyet a jelenlegi személyzet mellett elérni lehetett. Az előadás díszett kellőképpen emelte az a körülmény, hogy a mellékszerepek is elsőrendű művészek által voltak betöltve, a főbb szereplők pedig különösen jókedvvel és igyekezettel működtek. *Risley* kisasszony ez alkalommal nemcsak magyarul énekelt, de a magyar prózarészleteket is szépen, érthetően adta elő. Kitűnő iskolázottságát ezuttal is bámulták és tapsolták. A női együttesben a színpadon láttuk az opera összes jelenlévő énekesnőit sorban egymás mellett, az előadás végén pedig egynehányszor elvonultak még a tapsoló közönség előtt.

~ AZ ORSZÁGOS SZINÉSZ-ISKOLA OPERA-OSZTÁLYÁNAK vizsgálata f. hó 2-án ment végbe a nemzeti színházban. Kizárólag operarészleteket hallottunk, melyek eléggé jól voltak megválasztva a fiatal énekesnők képességeinek megítélésére. Valamennyi közt leginkább kitűnt *Morgenstern Célia* kisasszony, a ki *Mignon* szerepét az opera egynehány főbb jelenetében, oly közvetlen bensőséggel és bájos énlénkséggel adta, hogy beillenék kész művészi alkotásnak. Hangja is igen szépen fejlődött, bár nem nagy és a mezzo-sopran mértékét nem haladja túl, de rendkívül rokonszenves és romlatlan erejű. A drámai énekművészet terén *Rotter Gizella* válik ki, a ki már a királyi operaházhoz van szerződötve. Gyönyörű megjelenésén kívül jelentékeny kiterjedésű és szépen csengő sopran-hangja igazolja ezt a szerződötést. *Suschny Róza* kisasszonyból ügyes soubrette énekes fog válhatni; *Lugosi Matild* k. a. rendkívüli hanganyaggal és erőteljes organumával már most is nem közönséges hatást idéz elő. Egészben véve meg lehetünk elégedve az opera-osztály növendékeinek bemutatásával. Annyi tény, hogy mióta *Passy-Cornet* tanárnő vette át az énektanítását

a színész-iskolában azóta egy pár igen szépen fejlődött és reményre jogosító tehetséggel találkozunk ez évi zárvizsgáknál.

~ A PESTI NEMZETI DALKÖR karnagya, *Szotyori Nagy Károly* ur leköszönt, helyébe a választmány *Bellovits Imre* urat, a zenekedvelők karnagját választotta.

~ JÓKAI «CZIGÁNYBÁRÓ», című víg dal-műve, melyhez *Strauss* írja a zenét, *Berlinben* is színré fog kerülni. A «Friedrich-Wilhelmstaedisches Theater» már megszerezte a darab előadási jogát.

~ BUDAPESTI NEMZETI DALEGYESÜLET. Ifj. *Szotyori Nagy Károly* karnagya egy új magyar nemzeti férfi dalegyesületet szervez, melynek főczélja lesz kizárólag a magyar daltermékeket művelni és terjeszteni. A dalegyesület tisztán intelligens egyénekből szervezkedik, mire az érdeklődők figyelmét ezennel felhívjuk.

~ AZ ANGOL KISASSZONYOK BUDAPESTI INTÉZETÉNEK utolsó vizsgálati hangversenye nem közönséges élvezetet nyújtott az egybegyűlt díszes hallgató közönségnek. A négy zeneosztály növendékei sorrendben léptek a közönség elé és bátor, biztos játékkal nemcsak maguknak, hanem a kitűnő tanárnők részére is megszerezték a jövőre nézve azt a lelkes elismerést és tüntető dicséretet, melylyel a hallgatóság a program minden egyes pontját illette. Az első zeneosztály növendékei közül különös figyelmet keltett *Stadler Marianna* k. a., ki *Burgmüller* C-moll balladáját játszotta és *Uruszký Matild* és *Balogh Mária* kisasszonyok, kik *Volkman* szerzeményét «A malomban» játszották 4 kézzel. Mind a három fiatal hölgy jeles képzettséget, eredeti felfogást tanúsított játékában és újra fényesen bizonyították tanárnőjük *Walzel* kisasszony, kipróbált tanmódszerét, melyről minden alkalommal dicsérőleg nyilatkozott a kritika. A második osztály kiváló mozzanata *Bach* G-moll *Gavotte*-ja volt, melyet *Kozmata Ilona*, *Tost Ilona*, *Kollerics Margit* és *Török Margit* kisasszonyok játszottak valóságos bravourral. A harmadik osztályban kiváltak *Crouy Alice* és *Schiller Fanny* kisasszonyok. Az előbbi *Rheinberger* Impromptu-ját, utóbbi *Raff* egy tarantelláját játszotta. Mindkét hölgy közvetlen bensőséggel és melegséggel interpretálta a szerzeményeket. A legkellemesebb meglepetést a negyedik osztálynak két növendéke szerezte. *Vojnits Margit* k. a. *Mayer* Fis-dur *Grand étude*-jét játszotta igazán meglepő előadással, de a nap hőse *Várnay Sarolta* kisasszony volt, ki *Rausch Károly* Octav-étude-jét frenetikus tapsok közt végezte be. Még az énekelőadásokat kell felemlítenünk, melyekkel *Weindl Mariska* k. a. kedveskedett. A kisasszony elegáns és diskret előadásával keltett szép hatást. *Igersics Katalin* kisasszony az ismert és kedvelt koncerténekesnő az intézet énektanárnője; az a körülmény, hogy oly szerencsésen viszi át tanítványaira az ő saját előnyeiket, előre is biztos sikert helyez kilátásba tanítványai részére, a közönség pedig mindig művészi élvezet várakozásában nézhet tanítványainak produkciói elé. A többi tanárnők mint *Wittmann*, *Pacher* és *Nagy úrhölgyek* is legőszintébb elismerést érdemelnek.

~ A BÉCSI WAGNER-TRIAS: *Materna* asszony, *Winkelmann* és *Scaria* befejezte amerikai turnéját és már útban van Európa felé.

~ A PÁRISI «GRAND PRIX DE ROME» pályázata a napokban dönt el a szépművészeti akadémiában. Az első nagy díjat *Debussy* nyerte el (*Guiraud* tanítványa); a második díjat *René*nek, *Délibes* tanítványának, a harmadikat *Leroux*nak, *Massenet* tanítványának ítéltek oda.

~ A PÁRISI OLASZ OPERA igazgatója, *Maurel* alkudozásokat folytat *Sembrich* *Marcella* asszonynyal, hogy a művésznőt néhány föllépésre megnyerje. *Sembrich* eddig Párisban csak magánkörökben énekelt, de nyilvánosan még soha.

~ *RIP VAN WINKLE* *Planquette* operetteje Párisban a jövő télen fog legelőször színré kerülni, a «Folies-Dramatiques» színházban.

~ A PÁRISI «OPERA COMIQUE»-BEN szombaton volt az utolsó előadás. «Garmen» került színré, a melynek czím szerepében *Galli-Marié* asszony ismét óriási sikert aratott.

~ A PÁRISI ACADEMIE DES BEAUX-ARTS utolsó ülésében elhatározta, hogy a *Monbinne*-díjat *Delibes* *Léon*nak adja ki a *Lakmé* gyönyörű partitúrájáért. A *Monbinne*-díjat tudvalevőleg minden három évben adják ki egyszer, mely az idén 3000 frakot tesz ki.

~ *PETTYKÓ IMRE* a brüsszeli kir. zeneakadémián *Hubay Jenő* hazánkfia kiművelési osztályának tanítványa a belga kir. zeneakadémia első aranyérmét nyerte el. *Pettykó Imre* losonczy születésű s hegedűtanulmányait a budapesti nemzeti zene-dében kezdte és végezte be.

~ A LONDONI «COVENTGARDEN» SZÍNHÁZBAN *Beethoven* «Fidelio»-ja német szöveggel került színré. *Leonorát* *Lugerné*, *Marcellinát* *Kallman* k. a., *Pizarrót* *Reichmann*, a minisztert *Scheidemantel*, *Rocot* *Wiegand*, *Florestant* *Oberlaender*, *Jaquinót* *Schrödter* énekelte. Az előadás kitűnő volt és a közönség lelkes tapsal jutalmazta a közreműködőket.

~ BERLINBEN a jövő télen népies operavállalatot akarnak létesíteni «Lortzing-Theater» néven. Az új színház kizárólag a víg dalműveket fogja kultiválni.

~ A KÖZÉPRAJNAI DALÜNNEPÉLYRE, mely e hó 6-tól 8-ig tart, nagyban folynak Mainzban az előkészületek. A zeneelőadásokban ezernél több dalár és százötven zenész fog résztvenni. A magánszólamokat *Wiltné* *Mária* asszony és *Spiess* k. a., *Götte* és *Staudigl* éneklék. Előadják a többi közt a «Messiás»-t, továbbá *Brahms* «Dial-dal-ének»-ét, *Schubert* 23. zsoltárát és egy új művet: «Coriolan»-t, *Luxtól*.

~ *TUROLLA EMMA* k. a. jelenleg Prágában vendégszerepel, óriási sikerrel.

~ *PICCINI* ZENESZERZŐNEK, a ki tudvalevőleg legnagyobb vetélytársa volt *Gluck*nak, szülővárosában, *Bariban* emlékszórot akarnak emelni.

~ BAIREUTHBAN már erősen készülnek az ideai «Parsifal»-előadásokra. Különösen az elsőre várnak sok vendéget, mert az az ezer szabadjegy, melyet egy ismeretlen *Wagner*-entuziasta szegényebb sorsu zenészeknek és a tanuló fiatalságnak rendelkezésére bocsátott, az első előadásokra szól. *Wagner Cosima* most már nem él olyan viszsza vonultan, mint eddig. — Általában az élet *Baireuthban* az idén sokkal élénkebb, mint tavaly volt. Ha az előadások sikere a várakozásnak megfe-

lel, úgy jövő évre »Tristán és Izolda« fog Baireuthban színre kerülni.

~ STRAKOSCH MAURICE Patti volt impressariója Fidès-Devriès asszonynyal egy amerikai tournére megkötötte szerződését. A művész nő tartozik 1885. december elsejétől 1886. május elsejéig ötvenszer fellépni, amiért Strakosch 500,000 frankot fizet neki.

SZÍNHÁZI HIREK.

== AZ OPERA csütörtökön, f. hó 3-ikán búcsuzott el a nemzeti színháztól. Hivatalosan a búcsuzás már megtörtént azelőtt, midőn Csepreghy titkár fogadta az opera tagjait, helyettesítve a távollevő igazgatót. Paulai igazgató úr szerdán hazaérkezvén, az opera küldöttsége nála is tisztelt. A küldöttség Odry Lehel vezetése alatt a következő urakból állott: Ney, Pauli, Alszegey, Szabados, Szendrői, Pongrácz és Vincze, Paulai Ede viszont a Nemzeti színház részéről a következő urak társaságában fogadta az Operaház küldöttségét: Vizvári, Gyenes, Csepreghy és Tóth Imre. Odry Lehel lelkes szavakat intézett Paulai igazgatóhoz, mire ez meghatottan felelt. Az opera és dráma tagjai szívélyes kézzsoritással búcsuztak el egymástól.

== AZ ORSZÁGOS SZÍNÉSZISKOLA ez idei nyilvános zárvizsgáján a növendékeknek csak a vígjátékban elért ügyességüket volt alkalmuk bemutatni. A komolyabb műfajjal, a drámával az igazgatóság leszámolt már a tél folyamában, midőn a növendékeket a „Fourchambault család”-ban és a „Frou-frou”-ban vezette a tűzbe. Hogy a növendékek hogyan állták meg a tüzet akkoriban, elmondottuk; a vizsgálat eredményével általában nem voltunk megelégedve. Sajnos, hogy ma sem mondhatunk jobbat. Hogy a növendékeket szívesebben látjuk összefüggő darabban mint töredékekben, bizonyos és e tekintetben tökéletesen egyetértünk az igazgatóság emez ujtásával. Még azért sem lehet az igazgató-ságot felelőssé tenni, ha a növendékek egy nagyobb darab nehézségeit nem tudják legyőzni. A feladat könnyűsége nem tudna senkit a tehetségek igazságos mérlegelésénél tévútra vezetni. Az oly fajtájú vígjátékok, mint Scribe és Leguové „Női harc”-át mindenestre nehéz eljátszani, főleg kezdőknek és az egyes szereplők gyengéi feltűnően mutatkoztak is az említett vígjátékban. FODOR FRUZINA kisasszony (Autreval grófné) szerepében csupán felületen mozgott, az a hatás, melyet kellett, merőben külső volt, amint is a csevegés és mozgás külső elemek. De az intriga élessége, a nő mint karakter sehogy sem sikerült neki. A mindent átható szellem, mely a szerelem szolgálatában ravaszsggá változik és a vígjáték sorsát intézi, tehát a valódi vezérmotívum nem jött érvényre. ALSZEGI Irma kisasszonytól, mint a nemzeti színház tagjától, többet vártunk. Nem akarunk hanyatlásról szólni, de haladásról sem tehetünk említést. Mintha a kisasszony nem is tulajdonított volna fellépésének semmi jelentőséget, oly felület volt az egész alakítása, oly kevés gondot

fordított az egyes emphatikus pillanatok megragadására. RÓRAY Gyula mostoha természeti adományainál fogva bátran lemondhatna a szerelmes szerepekről, főleg az ilyen szeretetre méltó alakok mint Flavigneul Henri, messze esnek tőle. RÓTHEY Lajos mint eddig rendszeren gondosan tanulmányozta szerepét, ügyesen maszkírozta magát, de felfogása alapján téves volt. Ebben nagy része van a »Női harc» megfoghatatlan modernizálásának, mely különösen Monrichardot vetkőzteti ki eredeti alakjából. Az ebből folyó nevetséges anachronizmusokról nem is beszélünk. Az már egészen az igazgatóság dolga volna. Császár mint Grignon ügyesen mozgott, de a szerepében rejlő kitünő humort nem tudta mindig napvilágra hozni. Pailleron „Szikrá”-ja volt a második darab. Ebben REINER Gizella k. a. nem volt képes valódi tehetségét bemutatni. A szép és szellemes özevgyre alig ismertünk abban a széles egyhangú beszédben, melyet konverzálsnak nevezni nem lehet. Jobb volt BARCSAI LUTJA, kitől néhány üde, valódi vígjátéki hangot hallottunk. RÓRAY itt is jelentéktelen volt. Könnyű lett volna neki ebben a kis ensembleban határozott művészi helyet keríteni, de a szintelenség itt is szárnyát szegte minden jobb törekvésnek.

== ÚJ NÉPSZINMŰ. Hetényi Béla, a nemzeti színház tagja »Csicsóné» cím alatt 3 felvonásos népszinművet irt, mely jövő hóban fog a krisztinavárosi színpadon előadásra kerülni. A zenét e népszinműhöz Szabados János irta.

== SZ. PRIELLE KORNÉLIA ASSZONY a mi Kornéliánk, — jelenleg Tordán vendégszerepel. Első föllépte szombaton volt, »Georges herczegnő»-ben, zsufolt ház előtt. A közönség virágzapporral és tapssal fogadta a kiváló művésznőt.

== JÓKAI KÁLMÁN KIRÁLY »című drámáját, melyet Grósz Károly fordított németre, a bécsi »Burg»-színház igazgatósága előadásra elfogadta.

== SOLYMOSSI ELEK, a népszínház jeles komikusa, július 3-án kezdte meg egy óra terjedő szabadságidejét, melyet vendégszereplésekkel fog tölteni. Hatodikán Orosházán lép föl a Koldusdiákban, aztán ugyanott Lilli, Tündérhaj, Tótleány, Perőzes és a »Szenes legény Szenes leány» darabokban mutatja be ismert jelességű főszerepeit. Innen a társulattal tovább utazik Csabára, majd Miklósi társulatához Békésre és Pesti Lajoshoz Nagy-Kőrösre.

== A POZSONYI SZÍNHÁZ BEZÁRÁSA. Pozsonyból írják, hogy megérkezett az oda- való színház ügyét véglegesen elintéző miniszteri rendelet. Wohlfahrt Henrik műszaki felügyelő, ki a színház megvizsgálására kiküldetett, azt építészeti és tűzrendőri tekintetből teljesen használhatatlannak jelenté ki, minek következtében a belügyminiszter a színház további használatát rendeletében föltétlenül megtiltja.

== NAGYBECSKEREKRŐL írják: Blaháné asszony öt napi vendégszereplés után elutazott. A kocsi hosszu sora kísérte a vasúthoz, hol Almási kir. ügyész a városi közönség nevében búcsubeszéd kíséretében, gyönyörű, himzett feliratu szalaggal ékített virágkoszorut nyújtott át a művésznőnek, ki meghatva mondott köszönetet.

== JAKAB LAJOS SZÍNHÁZIGAZGATÓ BAJÁN, ha a közönségnél kedvező hangulatra talál,

díszes, páholyos színpadot épített, a melyben július közepétől szeptember közepéig fog működni jeles társulatával.

== A POZSONYI ÚJ SZÍNHÁZ ügyében az ottani színházépítő bizottság a következő határozatot hozta: A bizottság a legközelebbi közgyűlés elé terjeszti a Hellmer és Fellner építészek által az erre vonatkozó belügyminiszteri rendelet értelmében módosított terveket és költségvetést. A színház és a redut újjáépítésének költségei 500,000 firtra rugnak. Ha a közgyűlés eláll a redut építésének eszméjétől, akkor a színház maga 300,000 forintért fölépíthető. De ez esetben újabb tervekkel kellene kidolgoztatni. Arra gondolni sem lehet, hogy a régi színház e téli-idény kezdetéig a miniszteri leiratban foglalt követelményeknek megfelelőleg átalakítható legyen.

== KRECSÁNYI IGNÁZ Esztergomból Nyiregyházára megy társulatával, miközben Miskolczon is rendez néhány előadást.

== ESZTERGOMBAN Krecsányi Ignác színház-társulata — mint írják — folyton tele ház előtt tartja előadásait és pedig a mi vidéken teljesen új és szokatlan, felemelt helyérek mellett. Az igazgató szempontjából indokolt az árak felemelése, de azért az is indokolt, hogy többen épen a miatt nem voltak még színházban, de végre is a társulat előadásainak érdekességével szemben a visszavonulás csak napok kérdése lehet. A társulat kiválóbb tagjai közé tartoznak: Krecsányiné, Erdélyi Marietta, Kis Mihályné, Németh József, Kis Mihály, Abonyi Gyula. A társulat 70 tagból áll.

== ZILAHON mint ottan írják, Polgár Károly színház-társulata működik, igen nagy sikerrel, folyton telt házak előtt. A műsoron legtöbbször operettek forognak, de hát ez a közönség nyere szerint való s az igazgató, ha bukni nem akar, kénytelen hódolni a divatnak. A társulat Zilahról Marosvásárhelyre megy.

== A BÉCSI »BURG»-SZÍNHÁZ előadó személyzete az elmúlt színházi évben, 73 tagból, még pedig 42 férfiúból, 27 nőből és 4 gyermekből állott. Legtöbbször volt elfoglalva Hohenfels k. a., a ki 159-szer lépett föl, míg Gabillon asszony 107-szer, Wessely k. a. 100-szor játszott. A férfiak közül Kracher 175-ször, Meixner 157-szer, Arnau 154-szer, Baumeiszter 153-szor, Lewinszki 151-szer, Hartmann 148-szor, Gabillon 144-szer, Sonenthal 117-szer, Krastel 113-szor, Devrient 103-szor, Robert 93-szor lépett föl.

== ÚJ SZÍNHÁZ BÉCSBEN A N. FR. PR. szerint, mint Bécsből írják, a helyhatóság az Unio építészeti társulatnak és a prágai földhitelintézetnek elvben már megadta az engedélyt egy a brüsszeli színház mintájára építendő Eden színház létesítésére. E színházat a Freihaus telkén (a Wiedenen) fogják építeni 4000 négyszögölnyi területen és mindennemű mulatságokra, látványosságokra lesz berendezve. A Naschmarkt-piaczot ennek következtében az eddigi korcsolyázó-térre helyezik át.

== SARAH BERNHARDT a Porte-Saint-Martin színházhoz szerződött hét évre. Nevezett színház most Mayer igazgatósága alatt áll.

== A PÁRISI SZÍNHÁZAK közül ebben a hónapban csak a következő hat van nyitva: a nagy Opera, a »Comédie Française», a »Chatelet», a »Porte Saint

Martin», a «Folies Dramatiques» és a «Theatre Lyrique-Populaire.»

= PÁRISBAN «Jolies actrices de Paris» (Párisi csinos színésznők) ezímen egy műnek negyedik kötete jelent meg Paul Mahalin tollából, mely számtalan adomát és pikans leleplezést tartalmaz bizonyos párisi színésznők életéből. A mű nagy port vert föl Páris művészeti köreiből. «Ezek a hölgyek — mondja Mahalin, — a sok rossz fölött, a mit róluk írok, meg fognak vigasztalódni, ha elolvassák azt, a mit pályatársaikról mondok.»

= PÁRISI SZÍNHÁZI HIREK. Hétfőn ismét három színház fejezte be az idényt. Az «Opera Comique» «Manon»-nal, a «Palais Royal» a «Train de plaisir»-rel és a «Vau-deville» «Bébé»-vel. — A téli idény legelső ujdonsága a «Théâtre-Lyrique Populaire»-ben Lévu Gastinel-nek «Barde» című öt felvonásos nagy operája lesz. «Rabelais» címűen Delair színművet írt, a melyet a Théâtre Françaisnek nyújtott át.

= NAGY HATÁST ért el a minap Geistingerné, berlini vendégzereplése alkalmával. «Therese Kronés»-ben az első felvonás örülségi jelenetét olyan megrázóan adta, hogy egy fiatal ember a földszinten hangos fölkiáltással összerogyott. Kivitték a szabadba, a hol csakhamar magához tért, de a színházba nem akart többé visszamenni, «mert — ugymond — Geistingerné borzasztóan játszik».

= RÓMÁBAN a napokban meghalt Gaetano Guttinelli, a legkiválóbb olasz színészek egyike, a ki azonban már régóta visszavonult a színpadtól. Guttinelli drámaíró is volt. «Szent Bertalanéj» és «Plutománia» című színműveit sokáig nagy sikerrel adták az olasz színpadokon.

= SARAH BERNHARDT június 24-ikén az edinburghi Theatre Royal deszkáin játszotta a Jean Richepin által fordított Macbeth-ben a lady szerepét, a skótok lelkesedő tetszése között. A művésznő a jövő hét elején Londonba érkezik és a Gaiety Theatreben fog fellépni, ahol most Judicné asszony játszik.

= A RÓMAI «APOLLÓ»-SZÍNHÁZAT, mely tudvalevőleg az örök város összes színházai között a legnagyobb, Strakosch jövő ősztől kezdve három évre kibérelte.

= FURCSA HIRDETÉST tesz közzé Szent-Pétervár egyik legkedveltebb nyári színháza. A hirdetésben az áll, hogy hetenkint szerdán olyan darabok kerülnek színre, a melyeket nők is megbotránkozás nélkül megnézhetnek. Más napokon természetesen ez a megszorítás nem jön alkalmazásba.

A LONDONI ROYAL-ACADEMY NYÁRI KIÁLLITÁSA.

Kalapot kell emelnünk a «Pall Mall Gazette» előtt! Ez a vállalkozó esti lap nemcsak kabineteknek diktálja, hogy mit tegyenek Egyiptomban vagy Súdánban, vagy mit ne tegyenek, hanem még illusztrált katalógust is nyomtatott, a melyben világosan olvashatjuk, hogy a kiállítás 1078 olajfestménye, 272 aquarellje, 315 architektonikus rajza és terve és 190 szobrászati műve között melyek

érdemesek a megtekintésre. A gondolkodásban lomha filiszter nagyobb kényelmet már nem kívánhat. Oly ujság, mely a politikában és művészetben kánont állít fel, már mégis csak lefözi a kölni kis embereket! A Royal-Academy Burlington House-ban levő kiállításnak látogatói hálás köszönetet mondhatnak a «Pall Mall Gazette» műbíróinak, hogy a befestett vászonból képezett mértföldnyi labirinthusban Ariadne-fonállal járhatnak-kelhetnek és ezt a fonalat a pompás ujság szerkesztősege adta a közönség kezébe.

Ritka forró nap volt — Anglia júniusában legalább nagyon ritka — midőn a kiállítás tizenhárom termét végigjártam. A dicséretes kíváncsisággal tolongó néptömeg nagyon megnehezíti a leírásához oly szükséges beható megtekintést; hisz ehhez mindenképpel nyugalom szükséges. Furcsa egy hónap az a londoni június. Soha életembe nem láttam annyi papot. A meetingek éppen en vogue vannak és ilyenkor rendkívüli nagy számban szállongnak az ország minden végéből Londonba a feketeruhás urak. Még quäkerek is betévednek a Burlington-House pompás helyiségeibe; meglehet, hogy nagy bűn a quäkeri szobát drága képekkel tele aggatni, de idegen képeket szabad még a quäkerek is megnézni — pláne ha csak egy shilling az ára. Bocssássa meg kedves olvasóm ezt a bevezetést, de igazán nem könnyű dolog a szemet a tarka népségtől egyszerre a még tarkább vásznakra fordítani. Sokkal jobb szerettem volna ezekben hátat fordítani és a jóval érdekebb élő alakokat megfigyelni, a melyek a szemlélőnek értékesebb anyagot nyújtanak a legjobb képnél — de akkor cikkenem főlé más képmel kellett volna helyeznem és arra már most késő van.

A kiállított képek közt művészi tekintetben a legbevégeztebb *Alma Tadema* «Hadrian Angliában» című festménye. De hogy nem a legvonzóbb egyszersmind, azt bizonyítja a látogatók kis csoportja, mely képünk körül áll. A tárgy nem érdekes, az alakok csoportosítása nem tetszetős, de a technikai kezelés, valamint a művészi kivitel valóban felülmulhatatlan. A kép Hadrian császárt ábrázolja, amint komoly római férfiak és nők kíséretében egy fazekas műhelyt látogat meg és a mutatott árukat megvizsgálja. Bizonyára nem oly motivum, mely művészi kezelést provokál. A festő azonfelül csupán az alakok elrendezésénél oly technikai nehézségeket teremtett magának, melyek legyőzésére csak genie képes. Alma Tadema a fazekas-műhely belsejét állítja élénk mintegy keresztmetszetben. A jobb oldalon izmos, bőrkötényes munkás fazekakkal megrakott deszkával megy lépcsőn az emeletre föl, hol az urak vannak. A szőke brit hatalmas háta mesteri kezelésben jelentkezik. Ez a hát és egy állvány, mely vörös- és foghagymával van megrakva, s a mögötte elnyúló római mozaikkal kirakott íves folyósó a festmény gyüpontjában vannak elhelyezve. A lépcső felső végén Hadrian áll bíborvörös tógában; a fazekasmester, kinek vörös szőke haja a rómaiak fekete hajzatával hatásos ellentétben áll, előre hajol és így magyarázza áruit a császárnak. Balra fölül a mester felesége körül áll Sabina császárné és a tudós Balbilla. Egy másik munkás,

kinek csupán karja és feje, mely csak a felső ajaktól kezdve látszik, az aranyrámából látszik kinőni és alant az íves folyósón több munkás serénykedik fazekak előállításán. A távlat kitünő, ámbar az emberek jó távol esnek a szemlélőtől, minden kis részlet, minden kerék majdnem tulságos gonddal van megfestve. Kár hogy e mester mű technikai bevégezettsége az emberi érdeket egészen háttérbe szorítja.

Már ugyanezt nem mondhatjuk a kiállítás második mesterművéről, SIR FREDERICK LEIGHTON «Iphigenia és Cymon»-járól. A motívum Boccaccio Dekameron-jából ered és aki nem resteli a giornale quinta első novelláját a könyvben megkeresni, elfogja ott olvasni, hogy a nagy és szép Galeto, kit társai állati durvasága miatt Cimonnak neveztek el, az erdőben társnőivel alvó Iphigenia láttára szerelemre gyulad és jobb életmódra térítetik. — Ugyanezt a tárgyat karolta fel egyszer Sir John Reynolds, de vajmi kevés szerencsével. Sir Frederick Leighton Iphigeniája határozottan magasabban áll az öregebb mesterénél. Bájos fiatal leány, félig hanyatt, félig a jobb csipőn fekvő, fehér fénylő ruházatban, melynek fodrozata a kép előterét foglalja el, nyugszik egy lombos fa alatt; meztelen karjait feje fölött tartja összefonva. Amily monumentális a pozitura, oly elbájoló a szender kifejezése, ámbar Sir Frederick eltérve Boccaccio-tól a *coltra bianchissima* helyett ruhákat festett, még pedig nyakig. Vörös palástba burkolva, (jobb oldalán) s botjára támaszkodva áll Cimon, elmerülve a nyugvó szépségben. A tenger által képezett háttérből felmerül a telihold tányéra a sötétkék, majdnem borszinű égbe. De honnan jön az a fénytenger, mely Iphigenia derekán ömlik el? Bizonyosan a leáldozó nap utolsó sugara. Az urnő lábainál pihenő leány, ki gyermeket tart karjaiban, már minden esetre esti homályban van és a szolgáló silhouettje, ki a baloldali fa alatt nyugszik, alig ismerhető fel a homályban. Ami a képből, fájdalom, hiányzik, az az élet, a valóság, az igazság. Sir Fredericknek képe nem mutat valóságos, megfogható embereket; inkább *tableau vivant* vagy jobban mondvá vizio, mely mint lenge, pókhálószerű álom azonnal eloszlik, mielőtt hátat fordítunk a vászonnak. A művész a szépségnek a durvaság fölötti hatalmát akarta ábrázolni, és azt meg is tette, a motívumnak mesteri módon felelt meg, már látjuk az alvó nő báját visszatükrözve a *malto Cimon* arcán: de a motívumon kívül a szemlélőnek nem marad semmi — kivéve azt a kutyafejet, mely szemtelen realiztikával kandit ki Iphigenia dereka mögül.

Az idej kiállítás legnépszerűbb festményei közé tartozik HUBERT SCHMALZ «Késző»-je. Persze nem állíthatjuk a leírt képekkel egy fokra, de ha technikai bevégezettség dolgában nem versenyezhetik azokkal, megható realiztikája sokkal értékesebb teszi. Régies faragványú ágyban halva fekszik a várúr leánya. Az apa fájdalomtól megtörve ül az ágy végén, a zokogó anya az ágyterítőbe temeti könnyfűrésztött arcát. Az öreg atya mögött álló fiatal leányka csodálkozva tekint egy látszólag a harcra készülő fegyveres alakra, ki szintén fegyveresek kíséretében meztelen karddal lép éppen a szobába. A

Madonna alatt égő gyertya bizonytalan fényt vet a megható jelenetre; a nyitott ablakon át látható a távoli vár mellvédje, amelyen égő fáklya világánál őrszem jár fel és alá. A képen mély, borongó, kimondhatlan szomorú hangulat terjed el.

Történeti képekben az idei kiállítás nagyon szegény. Ámbár van két csatakép, melyek közül az egyik: „*A gárda Tel-el-Kebir előtt*” nagy közönséget gyűjt maga köré, de amelyen egy pár vörös kabátnál alig látunk egyebet. A hátteret az egyptomiak sánczai foglalják el, melyekből serényen lövöldöznek. Reméljük, hogy a nézők e vászon megtekintésénél másra nem gondolnak, mint hogy e kis harci dicsőség igen sok pénzbe került. A kép festője R. CATON WOODVILLE. Sokkal hatásosabb csatakép ERNEST CROST „*Wallenstein*”-ja. Ebben persze nincs hiány a hajmeresztő és véres jelenetekben. Középen nyargal a friedlandi herceg hadvezéri ornátusban, kis távolságban mögötte kísérete fényes fegyverzet- és ruházatban. A hadjárat vad hordái egy parasztportát rohantak meg; jobbra, szétdőlt háza előtt halva fekszik a gazda, a másik oldalon lévő fán pedig szintén egy paraszt alakja függ. A hadvezér kemény, büszke vonásait sem a borzasztó nyomor, sem a katonák alázatos üdvözlése nem indítja meg. JAMES J. LINTON képének „*A hadüzenet*” tárgya inkább a legendáé, mint a történeté. Egy 16-dik századbéli condottiere életéből vett eseményeket tárgyalja az egész sorozat, melynek egy darabja az említett festmény. Byzanci pompával díszített palotában látjuk a hatalmas condottieret, kinek két turbános alak pergamentiratot nyújt át, melyet a fejedelem büszke és daczos kifejezéssel tépi szét és a küldöttek lábai elé dobja. A fejedelem tartása rendkívül méltóságos. Mögötte állanak hűbérései, a püspökök és a fiatal hadvezér, ki a háborút fogja folytatni. A jobb oldalon vannak tanácsosai és irnokai, kik tervekbe és iratokba mélyednek, míg a baloldali márvány-padon a sultán visszautasított ajándékai fekszenek elszórva. SIR JOHN GILBERT „*Azincourt*”-ja nem elégti ki a szemlélőt. Nem mintha a bozontos, félig éhenholt angol lovagok és azok még bozontosabb lovai ellen volna kifogásunk, habár a nemes sereg inkább utonállókhoz hasonlít, hanem alig hihetjük el, hogy ez az ájtatoskodó csavargóereg képes lesz Frankhon nemességét megsemmisíteni. A képen alig látható egy valamire való arc. Ehhez a genrehez tartozik BRITON RIVIÈRE „*A Bertalan-éj előestéje*”. Nyirkos pincze-helyiségben remegve gubbaszt egy fiatal, majdnem asszonyfő fejlődött leány. — Egyetlen védője, talán árulója a hatalmas dogge, mely a gyámoltalan asszony előtt áll és kihívó ugatással várja a Guisek gyilkosait, hogy rájuk rohanjon, ha a kölépcsőt megtalálják és a leányt bántani találnak.

Két figyelemre méltó kép a háreméletbe vezet bennünket. MR. GOODALL „*Uj csillog a harembe*” című képe új kegyencsnőt mutat, kinek átlátszó gazeruhája gyönyörű test idomain hullámszik. Az aliszki pompás kék és piros selyemmel takart nyugágyon fekszik és büszkén gyönyörködik elsőszülöttén, ki egy néger rabszolganő ölében hentereg. ERNEST NOR-

MAN a háremélet árnyoldalát mutatja. „*A palota és mégis fogság*”-ban szép keleti nő, néma kétségbeeséssel dobja magától az ékszert, melylyel ura előtt jelent meg. Fekete ruhája gyászát jelzi, mely szívét tölti el, míg zilált arca és felindulástól hullámzó keble a harcz jelei, mely belsőjét dűlja. De nemsokára hozzá fog szokni az arany lánczokhoz, melyek már két társnőjét, kik pompás ruhákban enyelegve és a kétségbeesett hölgy keservét nevetve pihennek a kereveten, rég nem nyomják. Ugyancsak keleti motívum MR. WATERHOUSE festménye: „*Az oraculum*”. Kívülről világított és színes márvánnyal parkettirozott szobában félkör alakban gubbaszt hét sötétbarna bőrű orientális hölgy, kik tartásban és arczkifejezésben nagymérvű rettegést vagy felszágázott kíváncsiságot áruznak el. A ruházatok színpompája majdnem kábító. Középen fekete ruhás női alak áll, fülét valódi vagy színelte félelemmel a teraph (száritott emberfő) felé ordítva, melynek száraz ajkaiból látszik az oraculum szava ömlelni, melyek úgy felingerlik a hallgató nőket. A lámpa sárgás fénye, mely a vigyorgó koponya előtt áll még borzadályosbba teszi a jelenetet. A jósno félig habozó, félig parancsoló tartása mesteri. Ha nem tudnák, hogy ez a nő egyszerű hasbeszélő, ki az aszszonyok hiszékenységét zsákmányolja ki, még esodálnók is a jósno felséges tartását.

A műbírálok azt állítják, hogy az idei kiállítás alig középszerű, új mestert nem vezetett a közönség elé és a régiak azelőtt jobbat alkottak. Ez a panasz úgy tűnik fel előttem, mint a kávéházi vendégek rendszer észrevételei, midőn a reggeli kávénál a fölött panaszkodnak, hogy az éleztapok nem hoznak új vicczeket. A művésztől nem szabad lehetetlent kívánni. Az alkotó genie kimeríthetetlen. Hány képet kellett ezuttal mellőznöm, melyek feltűnést keltek volna, ha akadémikus ecsete alól kerültek volna ki! És hány kis kép és pedig tetszetős motívummal festett csinos képek ezek. hány ily képmondom, veszett el a szemlélő előtt ebben a befestett vászomból álló vadonban, „*Megöltél valaha valakit?*” kérdi MR. HOLL képén a tiszt leánya, atyja kardját kihuzva hűvelyéből. A leánya arca nem valami megkapó éppen, de a helyzet oly kitűnően van megragadva, a részletek oly finoman festvők, hogy sokáig tartjuk meg emlékezetünkben a kis képet. Alig ismerünk bájosabb genreképet mint E. J. GREGORY „*Tolakodó*”-t. Kis csónak vetett horgonyt a Themse egy árnyas öblében. Benne két kék és pirosba öltözött leányka ül, kiket kontemplációs semmivetésökben öt pompás hattyu zavar. Kik a tolakodók, a lánykák vagy a hattyuk? Napsugaras kedves kis kép ez, telí igazság- és hangulattal. De ez alkalomra ennyi elég.

SCHÁRT KORNÉL.

KÉPZŐMŰVÉSZETI HIREK.

~ AZ ORSZ. MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT egyik főtörökvése állandó és előnyös összeköttetést biztosítani a francia művészekkel. Ezen irányban a társulat kitűzött céljához egy nagy jelentőségű lépéssel közelebb jutott. Ugyanis Du Somerard E. az institut tagjának a

párisi művészegyletnek közvetítése mellett, Franciaország legkiválóbb művészei közül állandó bizottság alakult, melynek feladata lesz a műcsarnokban tartott kiállításokra szánt francia képek elfogadása vagy visszautasítása iránt a társulat nevében határozni. A bizottsági tagok hirneme és tekintélye a francia művészeknél hathatós tényezőül fog szolgálni arra, hogy érdeklődjenek s bizalmat ébresszenek kiállításaink iránt s másrészt a társulat sem lesz jövőre kiteve annak, hogy Párisból selejtes küldeményekért kelljen a tetemes költséget viselnie, s általában a bizottság létrejötte művészeti viszonyaink emelkedésének igen örvendetes jeléül tekinthető. A bizottság tagjainak névsora, kik közé Munkácsy Mihály a francia művészek kívánsága folytán vétetett fel, a következő: elnök Gérôme Jean-Léon, az Institut és a képzőművészeti akadémia tagja, a francia becületrend commandeurje. — Tagok: Bonnat Léon, Bouguereau Adolphe, Boulanger Gustave, Hébert Auguste, kik szintén az Institut és a képzőművészeti akadémia tagjai, továbbá: Lefèvre Jules, a becületrend officierje; LeRoux Hector, Fleury Tony Róbert, Maignon Albert, Giacomoli Félix-Henry, Bussou Charles, de Vuillefroy Dominique, Vernier Emile, Grandsire Eugène, de Curzon Paul, Moreau Adrien, Jon Edmond, Charles és Berthelémy Pierre, kik valamennyien a párisi salonban *hors concours* álltanak ki. A bizottság már a legközelebbi őszi kiállítás alkalmára megkezdi működését. A díszesen kiállított meghatalmazó leveleket a társaság a napokban küldi meg a bizottság minden egyes tagjának.

~ AZ ORSZ. KIÁLLITÁS KÉPZŐMŰVÉSZETI SZAKBIZOTTSÁGA június 27-én tartott gyűlésében elhatározta, hogy a bejelentések még július hó végéig fogadtassanak el s az azontul érkező bejelentéseknek csak kivételes esetben adjanak helyet. E határozatot a bizottság körlevél útján fogja tudatni a művészekkel.

~ KELETI GUSZTÁV a képzőművészeti társulat igazgatója a napokban Párisba utazott.

~ VIKTOR EMÁNUEL KIRÁLY emlékszobra, — mint Rómából írják, — Giuseppe Sacconi gróf, 28 éves fiatal szobrász tervei szerint fog készülni. Az emlékszobor a Capitoliumon fog állni, és költségeire az állam 9 millió lirát (mintegy 3½ millió forintot) irányzott elő.

~ A BÉCSI OPERA SZÍNHÁZ vasfüggönyét a szünidők alatt Gaul vázlatái szerint tetszetős festéssel fogják díszíteni.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Egy helybeli előfizető. Eddig nyolcz zenemellékletet adtunk. Ha ön csak három kapott meg, miért nem reklamált? A kiadóhivatal netaláni rendtelenségein gyorsan és gyökeresen szoktunk segíteni. Az év végével a 20-as szám teljes lesz és szolgálunk az elkésett két melléklettel, ha éppen minden áron két egyenlő részre kell azok számát osztani. Anonym név alatt nem éppen lovagias dolog valakinek ígéretében kételkedni.

„HARMONIA”

zongoratermében (váci-utca 3.) előbbi bécsi zongoragyárosok gyártmányai raktáron találhatók:

J. Heitzmann és fia

cs. kir. udvari zongoragyáros.
Elsőrangú gyár, mely különösen arról nevezetes, hogy a legtartósabb hangszereket készíti. Zongorái az egész világon el vannak terjedve. S mindenütt egyaránt kelendőségnek és kedveltségnek örvendenek. Birja a legmagasabb kitüntéseket.

Zongorahangoló lakcíme

megtudható a „Harmonia” zeneműkereskedésben.

F. WOLLEK

Olcsó közép minőségű tetszetős zongorák.

ERBAR

világhírű zongorái.

Ezen hangszerek a zongoragyártás remekei közé tartoznak. Tartósságra utólérhetetlenek, ezen tulajdonságnak köszönheti a gyár nagy hírnevét.

Kaphatók:

Salon Stucz, diófa
fekete
kereszt-húrozott és egyszerű.

Schmidt Ferencz

Bösendorfer tanítványa.

Jó minőségű tartós zongorák:

Rövid salon, diófaból
fekete

Arjegyzék küldeték, díj nélkül.

Wessely Márton

zongoragyáros.

Különös specialitás az úgynevezett „Diminutiv” zongora, legkisebb alak s mégis erős, tömör hang. Bármilyen kicsi szobában is elfér. Az egész zongora 1 $\frac{1}{2}$ méter. Különféle érmek.

Hamburger Károly

bécsi zongoragyáros, készít kitűnő zongorákat, melyek a „Harmonia” zongorateremben folyton készletben tartatnak és jutányos áron kaphatók.

Stahl Ferencz

Kitűnő zongorákat készít, melyek nagy kedveltségnek örvendenek.

HESSE L.

nemcsak, hogy szakértelemmel kezeli a hangolást, hanem mint volt zongorakészítő a hangszerek javítását is magára vállalja.

HEITZMANN NÁNDOR

Jó minőségű tartós zongorák,

Rövid salon diófaból

„fekete

POKORNY

Zongorait ajánlja a közönség figyelmébe.

Nemecske József

„Mignon”

zongorák. Tartós kitűnő hangszerek. Különösen ajánlatosak iskolák számára.

Zenetanárok lakcímei.

ZONGORA:

Bartay János, nemzeti zenédei t. váci-u. 10.
Deutsch Willy, bálvány-utca 18.
Drescher Raimund, kerepesi-ut, kerep. udv.
Erney József, nemz. zen. t., kerepesi-ut 24.
Gobbi Henrik, m. kir. orsz. zeneakadémiai tanár. Ferencz-József rakpart 18.
Klinger Sándor, sugár ut 23. III. em. 9. ajtó.
Kont Ilona, sugár-ut 60.
Koschirz János, sugár-ut 89.
Major J. Gyula, váci-körút 17.
Rausch Károly, nemz. zenédei tan., Hunyady-utca 3.
Schütze Rezső, nemz. zenédei tanár, nagy korona-utca 4.
Sipos Antal, magán zeneakadémia tulajdonosa, Kecskeméti-utca „Geist”-ház.
Somogyi Mór, Zrínyi-utca 3. sz. I. em. 19. a.
Vajdaly Béla, nemz. zenédei tanár, külső dob-utca 49.

HARMONIUM ÉS ORGONA.

Erney József, kerepesi-ut 24.

ÉNEK.

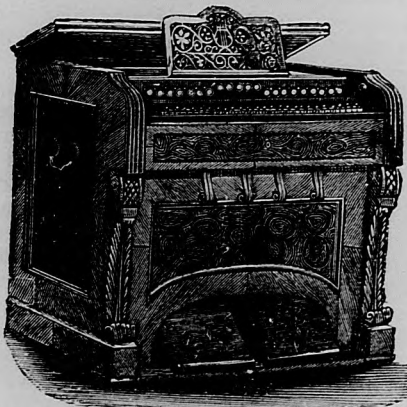
Henderson Mary, aranykéz-utca 2. sz.
Igercics Katalin, Lipót-utca 6.
Passy-Gornet Adel, m. kir. orsz. zeneakadémiai tanár asszony, múzeum-körút.
Schmidt József, Lipót-utca 19.

ZENESZERZÉS.

Breisach Izidor, váci-körút 29. III. em. 8.
Erney József, kerepesi-ut 24.
Major J. Gyula, váci-körút 17.
Nicolitsch Sándor, m. kir. orsz. zeneakadémiai tanár, Kazinczy-utca 17.

HEGEDŰ.

Gobbi Alajos, nemz. zen. t., magyar-u. 36.
Kis Péter, nemz. zenédei tanár, Sándor-u. 5.
Mészáros Imre, nemz. zened. tr. tüzoltó-u. 10.

A legkitűnőbb HARMONIUMOK

Tietz Péter utóda
Kotykievics Teofil
gyára.

A legjobb minőségű harmoniumok nagy választéka. Hangverseny- és salon-harmoniumok. Prolongement és percussióval templomok és iskolák számára 100 forinttól felfelé.

Több évi jótállás.

Arjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

„Erste Productiv-Genossenschaft der Klaviermacher“

Arany- és más magas érmekkel kitüntetett gyár.

WIEN.

Verschiedene goldene Medaillen und andere hohe Auszeichnungen.

Bécsi zongoragyár Produktiv-szövetkezet

kitűnő gyártmányok, melyek minden tekintetben kiállják a versenyt a leghíresebb zongorákkal.

KAPHATÓK:

Barna egyszerű húrozott

Barna kereszt-húrozott

Fekete egyszerű húrozott

Fekete kereszt-húrozott

Egyedüli főraktárunk Budapesten (váci-utca 3. szám), a „Harmonia” zongorateremben.